

Any XVII

Barcelona 10 Mars de 1904

Dugas russas d' embranzida,
de gran cor y bon pamet,
que trovan dolsa la vida
y que no temen lo fret.

De dijous á dijous

JA podeu xiular si l' ase no vo' beurer. A xís deví dir en Romero Robledo, gall d' aquell galliner esvaloiat vull dir president del Congrés dels diputats espanyols, á n' aquells setanta sis diputats que van dar son «sí» á n' aquell vot de censura que li han engegat entre cap y coll, per terça vegada en lo curt temps que 'ls fa 'l pinxo.

Pro es ben poch sortós aquest subjecte.

Passa tota la vida glatint pera atrapar la tal presidencia... fa tota mena de papers... fins 'ls mes ridículs; es lo tasta olletas de la política espanyola, y quan per falta d' altre 'n Maura 'l coloca 'n lo benvolgut setial, potser com corassa daurada per ferlo callar, no li deixan assaborir la breva ab aquella plaxeria y bona tranquil·tat tan desitjada.

Al home de la barra, aquell de la negrita Agueda que 's va morir de la pallisa... no li deixan tenir un instant de bon repós. Tot es hú, asseurers' ell á la poltrona y haver' hi un escá dol al Congrés, agutzant tothom l' ingeni per tirarli en rostre las trapacerías de la seva vida y miracles, que no son pas pocas.

L' un surt ab alló de la raza espúrea de etc.

L' altre li retreu «Los celos de una sultana».

Lo de més enllá, que ni en Cánovas lo va volguer á prop.

Fins en Campoamor qu' era un "bon vivant" pero no entenía per res la política quan li preguntavan: ¿Per ahont es diputat vosté? Responia arronsant las espatllas. ¿Jo? Per en Romero Robledo.

Y efectivament, en lo districte que representava no 'l coneixían, ni de vista.

Es clar que ell aixó ho sent com qui sent ploure, y després de desmentirho, ni menos se 'ls *escucha* acontentantse ab exclamar: Censureume tant com vulgueu que jo seguiré «impavido» complint mon deber.

A la qüenta, ell, d' aixó en diu debers per cumplir.

*
**

Tot aixó faría riurer si no fes plorar.

Perque ve 'l darrera de fermes esvalots p' els carrers de Madrid, després d' haver pagat 'ls plats trencats, justos per pecadors... havent rebut 'ls colps d' estacas d' els polissonts de la vila, "de l' os y de la castanya" 'ls pobres que passavan p' els carrers sens ficars' en res del mon.

Ara com ara, som aixís.

¿Els diputats republicans volen cridar visca la República, perque lo crit l' estiman per illegal? Donchs garrotadas al primer que pasi pe 'l carrer... y visca la llibertat.

No n' hi ha prou ab ensenyar las dents en Romero Robledo, que ja fá massa anys que las ensenya; las ha tingudas d' ensenyar en Maura que las té mes blancas. No sols las dents, las orelles de llop ha mostrat pe 'l dessoia la pell d' ovella ab que 's va vestir, presentantse com un altre Narvaez al trovars al cim del poder.

Poch vol dir l' aprobació del Congrés feta á correuyta, del servey militar obligatori, perque no es lley encara y ja es feta la trampa; malgrat els vells del Senat no se sab si la deixarán passar endevant; lo sanejament de la moneda, qu' es un tripijoch de 'n Villaverde y las reformas descentralisadoras d' administració local; tot aixó no es pas res mes que la falla de parra ab qu' aquest Govern se 'n vol tapar las vergonyas.

Es de doldier, pero no hi há cap mes remey que recorrer á l' obstruccionisme del sistema parlamentari qu' han posat en planta las minorías del Congrés dels diputats espanyols, seguint lo parer d' en Salmerón, qu' ha de rendir la vida política dels Romanos, dels Mauras y dels Sánchez Guerras que si fins ara han fet la viu-viu, d' aquí endevant ja están de cos present, esperant l' hora del enterro qu' havia de coincidir ab lo del Carnestoltas.

Y ab las despullas d' aquets Governes que no s' han recordat de la miseria del país; qu' han vist apujar's la vida del treballador, que no pot comprar pa, ni beurer vi, ni menjar carn... ni fer res per la vida de tant com tot s' ha encarit... qu' ha comportat lo tancament de las fabricas per manca de cotóns y encament dels combustibles, podrá ferse un "múseo" per ensenyansa dels veniders al que hi podrán figurar en presentalla las campanetas trencadas per en Romero Robledo presidint las sessions de las Corts d' aquesta Espanya d' esdixada.

*
**

L' Ajuntament de la nostra comtal ciutat, vol preocupars del benestar de sos administrats.

J' era hora.

Primerament fá fer l' estudi als enginyers per posar filtres als dipòsits y conduccions d' ayguas potables qu' abastan la Ciutat y tanta falta fan pera no omplins lo cos de microbis.

Molt será que no 's passi 'l temps en discussions y estudis balders, quedantnos ab els microbis al cos. Podria molt ben succehir que 'ns morissim tots, pero ja será prou si sanejan l' aygua que s' han de beurer els nostres descendents.

A xís y tot, may menos.

Un altre dels punts estesos al estudi de la municipal Corporació, es la qüestió dels afirmats dels carrers del Ensanche.

Lo petrolat y lo creosotat del pis es una qüestió d' importancia per la salut pública; tan en un sentit ó en altre que 's resolgui, sempre sortirá beneficiós, mes sembla impossible qu' entre mi'j de tals discussions, no atinin ab que la primera condició que s' imposa es la de la netedat.

Tant es que rísquin com que rasquin.

Mentres que 'ls carrers de Barcelona no s' escombrin y no 's reculli degudament las escombrarias, la ciutat semblará una cort de tocinos y encara no fassi un xich de vent ó cayguin quatre gotas, la pols ó 'l fanch no 'ns deixarán transitar.

*
**

La primera mida higiénica de tota ciutat ben administrada es la netedat y sens' aquesta condicia tot lo que 's fassi es perdre temps y llensar diners.

CALIXTE PÍ Y XARAU.

LA VUYTADA

Una Cambra de Comers,
qu' es la d' Oviedo, ha tirat
la pedra ferint als pares
de la Patria que allà baix
se diuhen la mar de pestas
per enredos personals
y per qüestions ben agenas
al bé patri qu' es la clau
(ó hauria de ser) de certas
midas ó necessitats
en aquest pais xerrayre
ahont qui no sab *garlar*
y no es polítich de farsa
el últim se 'n vá á ca 'n Taps.

La Corporació d' Oviedo
no ha fet més que senyalar
la llaga, que s' ha fet crónica,
desde molt, pró molt avants!
de la funesta *Gloriosa*
(que sols ha glorificat
als Romeros y als Silvelas)
en lo Congrès, y Senat
ahont hi fán academia
els nostres representants
per' veure qui més s' explica
y qui té més qualitats
pera fer la bugadera
en aquell safreig d' *escanys*
que de cubells y *legia*
molts s' hi fán 'ls séus tot l' any.

Veurem si á la dita Cambra
com diuhen, secundarán
las demés de la Peninsula,
que no s' hi podrán negar

quan menos per cortesia
y per la tranquilat
d' aquells llochs que 'n diuhen Cen-
col-legisladors ¡mal llamp! (trós
y no son més que tuguris,
dels polítichs qu' eran dalt
del candelero 'l dia antes ...
y volen torná á enfilars;

Si gracias á n' els d' Oviedo
qu' han sapigut parlar clar
un remey pogué trovarse
(encar que no radical)
que al menos pogués servirne
de paliatiu al afany
d' enraonar per las butxacas,
que tenen 'ls diputats,
s' hauria fet la campanya
més victoriosa, exemplar,
d' ensá que 'l *Xarlatanisme*
ja s' ha ben apoderat
del temple de las lleys, temple
que té un' orga (orga de gats)
y altrás ahont s' hi veneran
imatges de tots 'ls Sants
qu' están carregats de *missas....*
y *pare usted de contar.*

*
**

Diu que are estém en vigilia
de vení un heréu molt rich
que á la quènta viu de renda
á la esquena d' un pais
més enllá de la Man-xul-la,

cent mil lleguas més endins
d' allá ahont surt lo Sol y Lluna
(quan no está núvol... ¡es vist!)

Si es que vé, ben vingut siga
l' heréu rich que ha de venir
segons diuhen... los qui ho saben,
y ho saben los quins ho han dit. ;
y si 'ls uns ó 'ls altres s' erran,
á las horas., bona nit

Las nenas que volen *algo*
que 's preparin 'ls bonichs
perque l noy es per mereixe
y, ja dich, es heréu rich,
lo més rich de la Man-xul-la,
qu' es privilegiat pais
hónt hi há de tot y ré 's trova
perque 'ls que manan allí
may sembran y sempre cullen
y á més son molt llarchs de dits.

Los cacichs de la Man-xul-la
ja están fent preparatius
per quan l' heréu allí arriui
y 's farán festeigs lluhits,
lluminarias y regatas,
funcions de gala, convits,
y *curridas y carreras*
y balls de bastons (m' han dit).

Ben vingut á la Man xul-la
que siga donchs, l' heréu xich,
ja que 's divertiran forsa
en aquell ditzós pais.

PEPET D' L CARRIL

Fantasia quaresmal

Caminant casi sens' esma,
tota magre y esllanguida,
de mil víctimas seguida
fa sa entrada la Quaresma.

Entra vestida de dol,
y ab son aspecte brutal
sembla una sombra fatal
que fuig de la llum del sol.

Y camina en professó
mastegant llatí qu' espanta;
tétrich himne qu' ella canta,
á la santa relligió

L' acompanya 'l bacallá
el qual fa una trista ganya
al costat d' ell de companya
la arengada també hi va.

Lo congre també 'ls segueix
ab molt llastimera cara
y darrera d' ell encara
algún altre n' apareix.

Son tots ells sers desdixats
que per devoció ó per vici

caminan al sacrifici
sotmesos y conformats.

Sacrifici extraordinari
que ja dura sigles fá
y encar ningú sab contá
perqué existeix tal calvari.

Calvari fenomenal
quals pujadas y baixadas
día á día calentadas
ajuntan un mes y tal.

Un mes y tal de pená
en tan estranya rutina,
¡ay del ser que naix sardina
ó co ngre ó bé bacallá!

¡Ay del infelís que té
en el mon sort tan rastrea!
quin trist pervindre l' espera!
quina fí tindrà de fé!

Morirá sacrificat
després d' un trist captiveri
en aras d' aqueix misteri
tan grandió y complicat.

En aras de la Quaresma,
eixa vella incompreensible
que tots 'ls anys impassible
ens obliga á perdre l' esma.

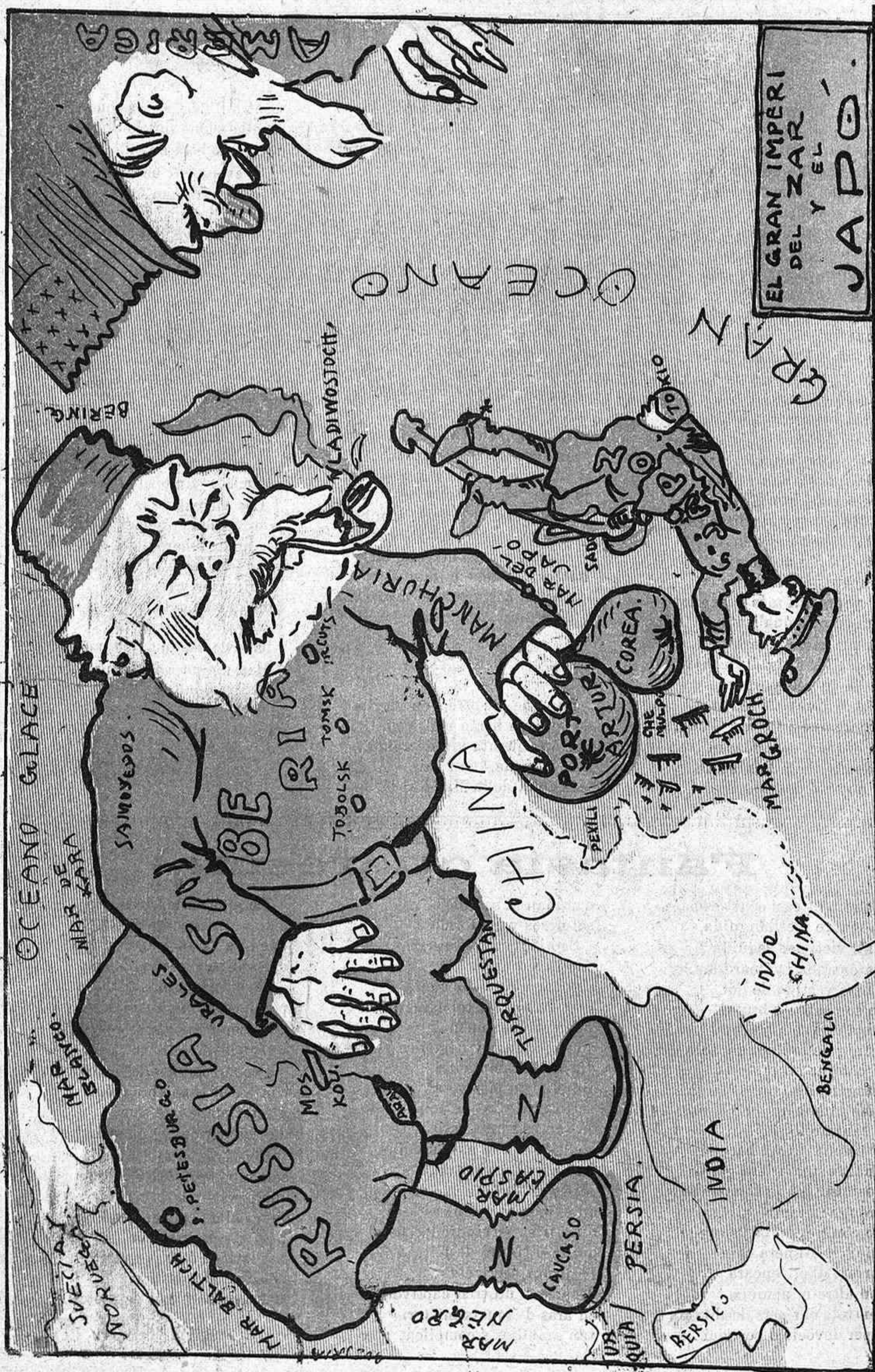
¿Y ens la fa perdre, per qué?
perque som uns rutinaris
que acceptém los seus desvaris
y fém lo qu' ella 'ns fa fé.

Per xó, perqu' ella 'ns ho mana
confessém y combreguém
y set semanas passém
dejunant y patint gana...

Fem igual que 'l bacallá
com el congre ó la sardina,
que per mor de la rutina,
que 's el mal pitjor que hi ha
al só d' una trista orquesta
per devoció ó be per vici
caminan al sacrifici
sens l'ensá un crit de protesta!

EMILI REIMBAU PLANAS.

També en volém publicar de mapa

En lo conflicte que bé
 podem dirne dels mes grossos,
 la poma será pe 'l rus
 y la pera feta á trossos.

Una visita al Sr. Rivas Mateos

No s' assusti Sr. Rivas,
no volèm fer cap maldat,
venim á darli las gracias
per no havernos descuydat.

1999

MORT DE FRET

Jo (y perdonéu que 'm posi 'l primer puig aixó d' *anar al darrera* ho trovo massa criatura) y 'l fret som dos que may ens podrém avenir y no per culpa seva. Jo no 'l puch veure, pro ell á mi si y fins sembla que 'm porti un gran carinyo puig durant tot l' hivern ni un sol dia deixa de prodigar-me las sevas caricias; pro 'l infelis se cansa 'n vá si vol que simpatisém puig sempre 'm trovará *fret*. Jo ja li dich de vegadas. «Si vinguessis per allá al istiu quan lo sol ho rosteix tot, menos pollastres, allavoras si qui t' estimaria y fins encendria lluminarias á Sant Antoni que 's lo sant mes *fret* que hi ha; mes en lo temps que vens no puch menys que despreciarte.» Pro ell, sense fer cas de mas paraulas, segueix festejantme y no me 'l puch treure de sobre. ¡Ay, Deu meu! ¡H han amors que matan! Y en lloch de ferse estimar, sols se fa temible puig jo sempre que se m' acosta ja *tremolo*.

Com que tinch la desgracia ó la necessitat, qu' es lo mateix, de viure en un sostre *mort* cosa que may he pogut compendre, puig se belluga d' allò mes, no puch entrar hi que no 'm tingui 'l fret á sobre y si no mes fos á sobre array puig tal volta faria un *cop de cap* y me 'l treuria comprantme una estufa, pro 'l mal es que se me agafa per las camas igual que una criatura de cinch anys, y 'm puja amunt com un mico ensenyat.

Alashoras ja no soch jo; si vuy escriure no puch, si badallo, (cosa bastant difícil per un estómach com el meu que sempre está 'n vaga) la saliva 's gela y si 'm despullés ¡ay pobre de mi! ja no podria tornar á vestirme; per xo may me mudo la roba de sota. Si jo tingués tan sols una bona taula (y no ho dich per la fusta) provehida de menjar, ja m' enriuria del fret y de sa mare, si n' ha tingut, pro en la situació en que 's trova 'l meu interior, francament, un home no está per bromas y una dona encara menos.

Aqueixa nit ha sigut per mi la mes terrible de l' hivern. La neu queya abundantament. N' hi han que dihen que aixó es un bell espectacle, pro, ben segur que si fan de poeta no deuen viure en un quartot plé de goteras com lo meu. Tant es lo fret que hi tingut, qu' agafant un manyoch de poesias mevas las he anat a encendre, pro no he pogut puig els mistos no s' encenían. Jo be prou 'ls rascava contra la capsa per veure si 'ls podia fer *cremar* pro tot ha sigut inútil. May he vist tanta patxorra. Y quan, per fi se n' h e cés un, alashoras no ho ha volgut fer lo *combustible* y es que alló eran *papers* mullats. ¡Reilamp! Indignat, baixo corrent a la porteria y pregunto á la *cancerbera*, una dona bigotuda que may me saluda perque no li donch res al cap del mes, si 'm voldria donar una mica de *llenya*.

—H ureu d' anar al Congrés á esperar la sortida dels republicans—me contesta, ab veu aspra.

Sense respóndreli he sortit al carrer, y veyent una carboneria al meu devant, hi he entrat á comprar un manat de teyas, gastantme els darrers cinch céntims que 'm quedavan,

Pujo á casa, encench foch y busco per tot á veure si trovo alguna cosa ab que treure 'm la gana, que cosa estranya, per més que may está *satisfeta*, no 'm deixa ni un sol instant. Pro sols trovo una patata, ¡ay! qu' el fret l' havia *corgelada*.

Apenas me sento á la taula y pensant qu' haig de fer l' *article*, com si fos un viatjant de pells de mico viudo, comenso á rumiar l' assumpto.—¡Ya 'l tinch!—exclamo de prompte, igual qu' aquell qu' agafa al lladre que li ha robat lo rellotje, y 'm poso á escriure, ensemps que el foch s' apaga poch á poch.

Aixís he escrit durant un quart, pro he romput lo paper puig l' article 'm resultava masa *fret*. Torno á agatar la ploma y ab lo propòsit de no deixarme dominar p' el meu enemich, escrich lo següent:

—La marquesa de X tota *estufada* estava junt á l' *estufa* tinguent al seu costat al compte de B. que *estufantse* ls bigotis li va dir.

—*Agnès tu fas molt mal en despreciarme.*

—Seats quina olor d' *estufat* —li enterrompí ella.

Indignat ho esqueixo. A l' o mes que article semblava un anunci de una lampis:eria.

Y no puch escriure mes. Lo fret s' ha anat apoderant tant de mi, que ja estich *mort de fret*. Si, mort completament.

Are no 'm queda mes remey que esperar que 'm vingan á buscar 'ls de la funeraria. Pro avants d' anarmen de aqueix mon vuy contemplar per darra volta mos nombrosos travalls literaris, y alló qu' avants tant m' alegrava sols me causa fonda tristesa. ¡Pobres poetas! de vida morirte de fam perque un un cop mort te fassin un estatua adalt d' una montanya. Y com que he comprés que ja he cobrat fama, m' he ficat á geure, escriguent avants en un paper aqueix epitafi pera que 'l coloquin sobre ma tomba:

Jau aquí 'l gran Antonet,
un poeta molt inspirat;
fou enemich declarat,
mentres va viure, del fret.

Y n' es tan gran sa dissort
que fi is en eix lloch sagrat
per sempre s' ha apoderat
d' ell, ¡ay! lo *fret* de la mort.

ANTONI CANTALLOPS

A la Llibertat

Llum per los pobles oprimits ansiada,
emblema de la ciencia y del progrés,
astro brillant; qui contemplart pogués
á la fas d' aquet mon fentne ta estada!
Encegas com lluherna á humils obrers
en mans de quatre indignes mercaders
pe 'ls que tota disbauxa es cobdiciada.
¡Quan vindrá 'l jorn, ¡oh emblema sacrosantal!
en que sia ton nom ben venerat,
y respectada la teva obra santa:
com remey á la pobra Humanitat!
¡Quin día será aquell, que qui 't bescanta
visca sols per la hermosa Llibertat!

ANTONI ROQUETA.

¡Oh! aquell temps

No fugiu no tan depressa
recorts que foreu d' ahí,
no fugiu no tan depressa
encara que 'm feu pati.
Que sento al cor l' anyoransa;
no emprenguéu tan prompte 'l vol
que sento al cor 'l anyoransa
y me 'l ompla tot de dol.
L' Amor, eix amor qu' inspira
aquellas tardes d' istiu
l' amor, eix amor qu' inspira
tot un mon fresch y joliu.
De la plassa las balladas,
las corrandas quan de nin,
de la plassa las balladas,
encara al cor fan tilin.
Los cabells ja se 'm blanquejan
y apoch apoch van cayent
los cabells ja se 'm blanquejan
lo cor es jove, es ardent.
Encara ab notas sonoras
rebifa fresch ventijol
encara ab notas sonoras
resplandeixen com lo sol.
Y recordo aquellas festes
que sols lo poble las sap
y recordo aquellas festes
que transtornan cor y cap
ab terrabastall alegre
tot ne formia grans rastells
ab terrabastall alegre
com los *xquets* fan castells.
Son els recorts de 'l infancia
agarrats tots de las mans,
son els recorts de l' infancia
que de petits se fan grans.
D' aquellas xamosas nenas
aquell natural somris
d' aquellas xamosas nenas
lo mirarlas causa encis.
Avuy quan aixó recordo
ja lligat pel pés dels anys
avuy quan aixó recordo
no hi veig mes que desenganys,
mesclat ab lo qu' un temps era
tal goig tal felicitat
y encara mon cor s' alegra
y s' obra de bat á bat
y encara mon cor s' alegra
plé de goig y plé d' esbart.
Encara vaig á las festes
que per mi son tradicions
encara vaig á las festes
y hi vaig plé d' ilusions
ilusions qu' encara son joves
ilusions de tendre infant,
ilusions qu' encara son joves
tenen no sé que de grans
Com un jove ballaria
saltant, dintre l' envelat
com un jove ballaria
un xotis ben repicat.

Ab las noyas falagueras
de cor de foch y d' ull blau
ab las noyas falagueras
lo goig á tot temps atrau.
Son recorts que sempre omplenan
sempre s' hi trova un esglay
son recorts que sempre omplenan
y no 's olvidan pas may.
No fugiu no, tan depressa,
recorts que foreu d' ahí.
no fugiu no tan depressa
encara que 'm feu pati.

RAMONET DEL CAFÉ

De la meva cullita

Si acás las donas
portessen calsas,
y tallárs féssen
tots los cabells,
al mon, en apariencia, uns y altres
tots fórem lo mateix.

Era la noya molt guapa,
y era 'l noy molt aixirit,
un cert dia, van toparse,
dich mal, nó, qu' era una nit,
al mitj del carrer dels Angels
y quan frente varen ser
l' un del altre, van mirarse...
y no varen dirse rés.

Ja sé que l' altre festa
al ball vas fer gatzara;
Ja sé qu' éras la reyna
de totes las d' allí
ja sé que tots els joves
t' anavan al darrera,
perque ab ton cos de verge
'ls feyas consumir;
ja sé que ab en Rosega,
en Llántia y en Crestó
tants balls com t' invitavan
t' hi feyas de debó;
ja sé que quan voltavas
las mitjas ensenyavas
y el Noy de ca 'n Viruta
vá véuret la camisa tota bruta.

Tinch un amich que un día va ca-
(sarse,
y un altre que també se vol casar,
lo primé ab una viuda,
lo según d' amagát.
Per xó diu ab acert en Santacana
que en lo mon tothom fá
lo que 'ls dona la gana.

—¿Quan 'ns casarém, rateta?
deya un jove á la Marieta;
y ella li va contestá:
Quan jó y tu dirém: «si pare»
al devánt d' un capellá.

La Manela y la Pona que volen
casarse ab en Pau,
se desviuhen per ell y á tot hora
á sa casa lo deixen ficár;
la primera perque los seus pares
no s' enterin del *fráu*
cada cop que à n' aquet cita dóna
pé 'l *radera* 'l fá entrar
més no aixís, la segona que sempre,
ssense temer cap dany,
dels seus pares que, pobres, no hi
lo fá entrar pe 'l *devant*. (veuhon,

La Pepa m' estima;
la Lola m' adora;
la Rita no 'm deixa
ni un moment en pau,
la Róssa, la Negre
la Dráps y la Bótxa
per mi 's deixarian...
¡No val á badar!
Totas m' estiman menys la meva do-
(na
que m' acana l' esquena alguna es-
(tona!

JOSEPH VILÀ ORTONOBES

DEL MEU FORGH

¿T' agradaria una mona?
—un á sa novia va dir—
¿Una mona dius? ay, si.
—li contestá la Ramona.
Donchs aquesta nit ¡macatxo!
la tindrás; creutho ab fermesa.
Y aquell, complint sa promesa
li comparesqué borrarxo.

Senyó Poncém, —varen dir—
cuyti, corri... que 'ns fa falta;
tením la sogra malalta
gayrebé á punt de morí!
Y al hora el doctó Poncém
respongué ab bona manera
—May n' hi assistit cap de fera,
pro, *vamos*, ho provarém.

¿Oy que vinch tart á diná?
—un va dí á sa dispesera—
dispensi.—Y á tall de fera
ella li va contestá:
—Aixó ya veig que 's extrema,
aixó es pot aguantá poch:
tres horas sobre del foch
¿quí será la que no 's crema?

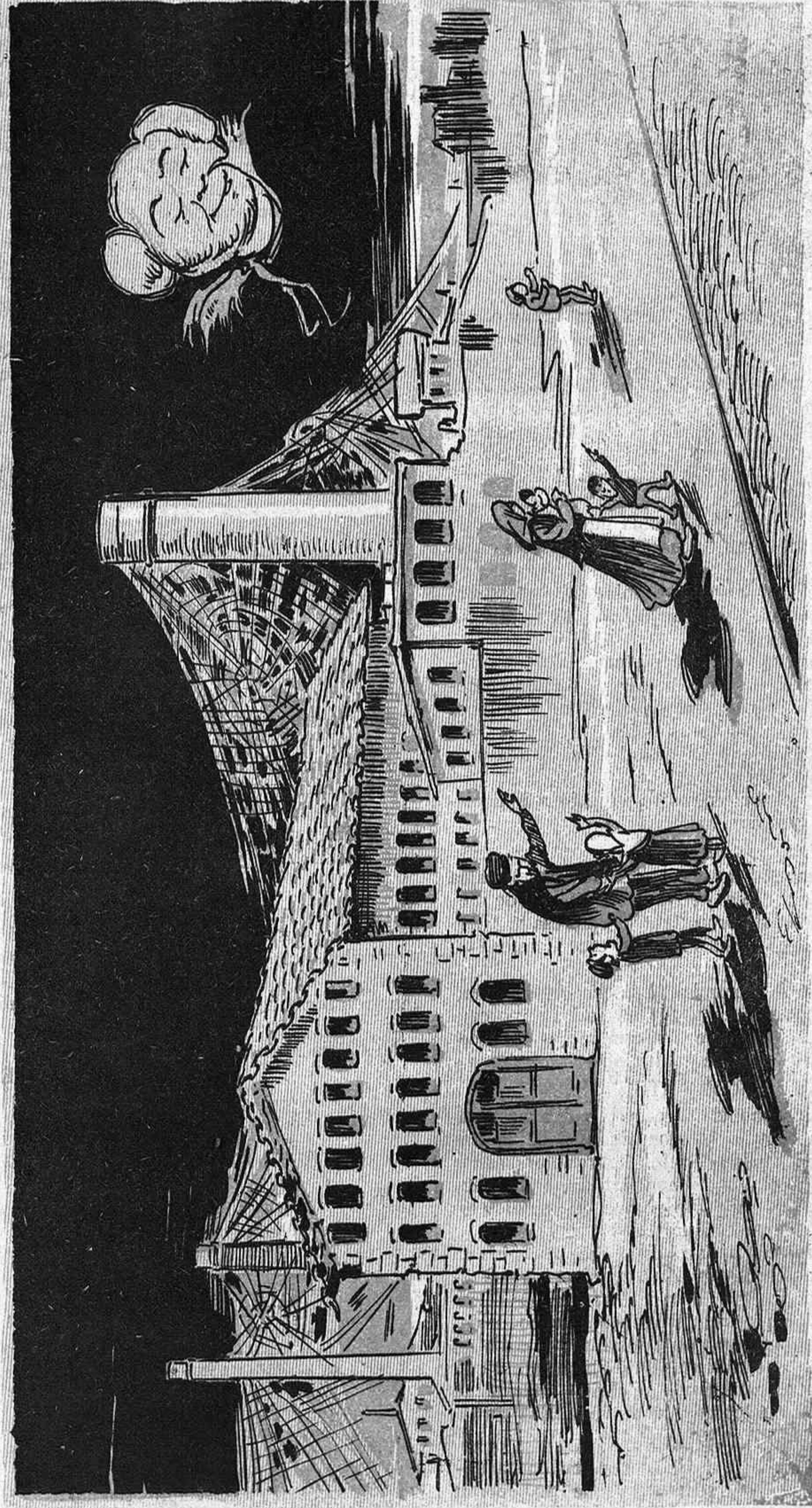
RAMPELLS.

Al véure'l tan armat, tremolan de *canguelo* las obras ilegals que hi han al Paralelo

El sol escalfa 'l cos, l' hivern resta veusut, i ja sent la primavera, i' alegre joventut!

El pá pe 'ls núvols, l' industria 's mort, pe 'ls proletaris i negra es la sort!

PRINCIPAL

Trovantse de pasada per nostra ciutat la companyia dramática de la eminent actriu Leblanc-Mæterlinck, dimars passat dongué sa primera funció ab lo drama del esmentat poeta Mæterlinck, titulat *Monna Vana*.

Per la preeminencia que certs *intelectuals* han volgut donar á dit escriptor belga y ser aqueixa companyia la fiel intérprete de sas obras, hi havia certa espectació tant per los actors com per la obra, sortintne bastant airosos ja que demostrá Mme. Leblanc ser una gran actriu, si be sembla que 's cuyda mes de la *pose* que de sentir lo que expressa (escola Sarah Bernhardt).

Lo resto del personal nös semblá molt heterogeni y superior á totas las companyias que 'ns han vingut d' *allende* lo Pirineo.

Monna Vana, es obra que perteneix al género romántich y que sembla que ha caygut bastant en desús. Aixó sigué la causa principal de que la primera funció Mæterlinck, no entussiasmés.

La concurrencia que hi assistí sigué lluhida pero molt poch numerosa.

Veurém si las dugas restants fuucions anunciadas se veurán mes concorregudas.

ROMEA

Dissapte comensarán las representacions del drama sacre de Guimerá, *Jesús de Nazareth* que á fi de presentarlo ab la deguda propietat, l' empresa ha encarregat decorat exprofés ais reputats escenógrafos Moragas y Alarma.

Com siga que la complicació escenográfica es extraordinaria, las representacions del drama serán consecutivas, per no permetre las dimensiones del escenari lo més petit artefacte d' altra obra.

NOVETATS

Pera dissapte s' anuncia la reapertura d' aquest teatro, ab la gran companyia dramática italiana de Angel Saltarelli que dirigida per lo célebre actor clássich Cav. Gustavo Salvini ne forman part las notables actrius Sras. Ida Salvini y Giovannina Aliprandi y los Srs. Brunorini, Majone y Aureli.

Lo repertori que s' anuncia es lo que sols figura en lo dels grans actors, ó siga *Amleto*, *Kean*, *Morte civile*, *Ed po Re*, *Tartufo*, *Oreste*, *Otello*, &, &.

Com siga que aquesta notable companyia podrá donar no mes que 12 funcions y son director es lo fill del primer actor que ha tingut l' art dramátich y que segons noticias es també una celebritat artística, fá que sia esperada dita companyia ab verdader deliri.

TIVOLI

S' ha donat ja la série de 10 representacions anunciada de *Los dos pilletes* y com siga que han reportat 10 plens, la Empresa ha anunciat altre série de iguals

funcions que creyém que no será la última, puig lo públich no 's cansa d' aplaudir la obra y con moures ab las peripecias dels infortunats *Claudinet* y *Fanfán* (protagonistas de l' obra).

CATALUNYA (ELDORADO)

De tantas llágrimas com va vessar la Polonia al mirars' engolida la seva personalitat independenta pe 'l tirá Rus, va havern' hi prou per' enjoyar las orelas foradadas de totas las damas d' Europa. Ja fa anys; molts ni se 'n recordan tan sols.

Aixó fa qu' els Polachs bó y anyorant sa perduda patria sian artistas á sa manera regional, ho demostrá be la troupe "Engelsky" que va debutar lo dimars pasat en aquest bonich y distingit teatro.

Las danssas guerreras de la terra, son fidelment reproduhidas ab sos cants y críts d' anyoransa per la llibertat perduda.

Ara tot son russos y fa mes platxería, veurels ballar, qu' apretars á la guerra pestilenta.

Els artistas foren rebuts ab gros interés de primer ordre, y ab picaments de mans ben fermes, després de son treball

Muscles de acer ben trempat, nirvis assahonats, se necessitan per executar la dansa guerrera típica polonesa, tal com ho fan els Engelsky, presentant un aplech original y vistós, enrotllat de formas naturals y artísticas.

Tal llaugeresa denotan los tals gimnástichs, que s' ens antoixan bon xich apedasats per la bona presentació y rublerts de dificultosos passos, que poch poden executar sens caure rendits de cansanci.

Las polonesas guapas y simpáticas, alsan la cama molt més amunt que molts aixequém lo bras... ab aixó y ab una cara carinyosa y riallera, sa mímica afectuosa, expressiva, y uns ullassos que Deu 'ns en guard, no 'ls dihém pas res las *entradas* que farán anar á n' aquest teatro.

GRAN-VIA

Pera demá está anunciat l' estreno de *Venus Salón* reformada per sos autors y tal com s' executa á Madrid; pera dilluns estreno de *Patria nueva*, sarsuela que promogué un alborot al estrenarse en la Cort y s' anuncian beneficis y mes estrenos pera la setmana entrant.

Mes variació en lo cartell, impossible.

UN CÓMICH RETIRAT

L' últim adeu

Al que fou mon ver amích
Pere Morenón Falcón.

Ja has deixat ja d' existir
ja ha donat fi ta existencia
ja no podrém llegir més
las composicions poéticas
que á LA TOMASA insertavas
usant lo nom d' "Aygua-freda"
que venias suscribint
Ja has deixat ja d' existir,
ja ha donat fi ta existencia,
ja has pagat l' últim tribut
que vol la Naturalesa.
Descansa en pau, amích meu
la meva tan humil pensa
no t' olvidará jamay
pensaré en tú sempre...sempre ..

ALBERTET DE VILAFRANCA

Confessió

Carver

—¿Qué t' acusa la consciencia?
—Que á n' en Villaverde hi fet mal...
—¿Si? Donchs t' absolch desseguida.
¿No sabs qu' es un animal?

Los efectes de la guerra del Extrém Orient ja fan sentir-se:

Los agabelladors de blats, preveyent que 'ls russos, ocupats en guerrejar no cuydarán sos camps y no exportarán dit article, han apujat la mercancia y de rebot los forners han aumentat cinch céntims las tres lliuras de pa.

Y com si aixó no fos una prova ben evident dels males-tars que portan las guerras, si algú predica 'l amor universal no estranyaria que fos posat á la sombra ó que li passessin cosas pitjors encare.

Un altra: ¿qué s' han fet las gestions dels diputats catalans pera que fossin admesos en aquesta ciutat y ab franquicia temporal sos blats extranjeros?

Convé fer avinent als castellans, que tant s' oposaren á n' aquesta franquicia, qu' avuy s' ha agravat la situació y que tal vegada no existeix altre medi de salvar la industria farinera catalana.

Y convé que 'ls castellans no fassin més l' orni en aquesta qüestió perque 'l dia que mori la industria catalana, de l' Espanya tota plegada no 'n donariam quatre quartos.

¿Lo dia que Catalunya no raji, d' ahont surtirán las missas?

Vilanova y Geltrú, malgrat sa importancia, te un arcalde que ni per un poblet de mala mort aprofitaria.

Figürinse que sense altra guia que 'l seu capritxo no permet los casaments y enterros civils, aconsellat, segons sembla, p' els reaccionaris de la vita que treuen foc p' 'ls caixals al véurela cada dia més republicana.

Es indispensable que á n' aquest batlle tan intransigent se li fassi entendre que existeix una lley constitucional qu' está per demunt de tots los carcas y de todas las arealdadas.

Sembla que Barcelona ha de sufrir sempre la desgracia d' uns Administradors de Correus, que verdaderament no se 's mereix.

Tothom coneixia la vida y miracles del anterior Administrador, y quan los barcelonins se creyan qu' ab lo cambi de persona haurin acabat los abusos, un carter remet una carta á un periódich, en la que entre altres abusos, senyala 'l de que 'l actual Administrador de Correus, deixant los escrúpols de banda, ha colocat en lo Cos á dos fills seus, los quals cobran del fondo dels pobres carters ab lo qual ve á rebaixarse 'l petit sou d' aquets humils funcionaris.

Dels dos fills esmentats, segons diu 'l carter, un es corredor de carbons y 'l altre si be está empleat á Correus acostuma á estar ab llicencia.

Además hi ha dotze individuos, que no prestan servey en lloch, pero no obstant, cobran també del fondo de carteria.

Com se veu, per netejar l' Administració de Correus, se necessita una bona escombra.

Los nostres concejals acabarán per fernos aburrir l' aygua.

Més d' una vegada 'ns han fet saber en sessió pública, que las ayguas de las fonts de Barcelona están plenas de microbis que 'ns produhei en desde 'l virus, que no es mal comensament, á las epidemias mes terribles.

Segons los edils l' única aygua potable es la de Moncada; y ab tot y aquesta opinió, no fan res enterament pera lliurnos de las malalties infecciosas, com ho prova 'l haver-hi pocas fonts públicas alimentadas ab dita aygua.

Creym qu' en lloch de malgastar lo temps en discussions, valdria més que s' afanyessin en instalar fonts ab aygua de Moncada, especialment en l' Ensanxe ahont n' hi ha pocas que reuneixen aquesta condició.

¡Ey! si entremitj d' aquesta defensa de l' aygua de Moncada no hi portan algú gat tancat.

Si no 's tracta de torná á adquirir las ayguas d' aquella célebre Riera y no menos célebre Torrent de las Gorgas.

Llegim que 's tracta de construir un gran teatro en l' ángul format pe 'l carrer de Pelayo y Ronda de l' Universitat, tirantse á terra á dit efecte tres casas.

Se diu també que 'ls iniciadors d' aquesta millora, 's proposan formar una societat per accions pera la construcció y explotació de dit teatro.

La idea 'ns sembla magnífica, 'l punt inmillorable; ara sols falta una gran dósis d' activitat per part dels iniciadors y molta afició á adquirir accions per la gent de pesetas, perque un teatro d' aquestas condicions ha de costar un bon feix de mils duros.

¿Que no ho saben?

¡Escruiéixinse!

Lo comte de Romanones, l' enemich irreconciliable del *Catecismo catalá*, ja te la seva colla política á Barcelona, la qual esperarà pacientment á que 'l comte sigui poder... lo qual que, 'ns sembla que n' hi ha per rato.

Nosaltres no voldriam altra cosa que un pa que 'ns dures fins que 'l de Romanones será al candelero.

La Junta que representará al senyor comte, es per aixó de lo mes fluixet que puga demararse. La majoria de sos individuos, per no dir tots, son molt coneguts á casa seva á l' hora del ápat.

¡Vaja: un' hora ben petita!

En l' Academia Espanyola s' ha celebrat la recepció del nou académich D. Eduardo Hinojosa, qui, si las crónicas no menten, es lo mateix qu' haviam tingut de gobernador civil á casa nostra.

No sabém los punts que com á literat calsa 'l Sr. Hinojosa, pero 'ns sembla y dispensi, 'l nostre exgobernador, que trovariam mes de cent literats que 'ls hauria correspost millor que á n' ell semblant distinció.

No tardarém gayre á confessar que millor que l' Academia de la *Llengua* podria dirsen l' Academia de la *Barra*.

Y prou, qu' encare 'ns dirian que 'ns fa parlar la enveja, per més que 'l castellá no mes lo *xafem* ab lo municipal del carrer.

Lo Gobernador d' acort ab l' Arcalde, ha organissat una ronda encarregada de tallar las alas á las *palomas* que surtin al carrer avants de las dotze de la nit.

¡Bona feyna tindrà aquesta ronda!

¡Ey, si ha de perseguir á todas las *palomas*, no á las que solzament constan registradas en lo Govern civil!

¡Es un bestiar que, per desgracia, abunda tant!

Lo Tribunal Suprém ha confirmat la sentència dictada contra don Artur Claravaca condemnantlo á tres anys y set mesos de desterro per haver publicat en lo periódich *La Lectura Popu ar* un article contra 'l Sr. Canalejas.

Ara es hora de que 'l Sr. Canalejas nos demostrí qu' es un home avençat, com diu, perdonant al Sr. Claravaca.

*
—

Torna á remenarse la qüestió del cultiu del tabaco á Espanya; pero ja veurán com aquet cop, lo mateix que 'ls altres, tot plegat serà *nada entre dos platos*.

Cert que 'l cultiu de l' esmentada planta podria aixecar la nostra agricultura; pero aixó no es res devant dels interessos de l' Arrendataria, á la qual no li convé, segons diuhen, lo cultiu lliure.

Hem de consolarnos ab la mort lenta, pero segura, que 'ns proporciona l' arrendataria.

*
—

A Valladolid un gros grupo de donas, recorregué la població demanant pa y treball.

Lo governador prometé rebaixar lo preu del pa, pero no oferí treball pe 'ls marits de las manifestants, com ellas demanavan, per quin motiu continuá l' esvalot.

¡Pobre gent! No tenen treball pero de treballs no 'ls en faltarán.

¡Aquesta es l' Espanya d' en Maura!

*
—

Lo nostre volgut amich y antich Redactor de LA TOMASA Don Francesch Marull, ha tingut la desgracia de perdre per sempre á son estimat pare, persona que gosava de moltes simpatias.

Acompanyém al amich Marull y demés familia en lo dolor qu' experimentan.

Ha mort també 'l jove Pere Morellón y Falcón, lo qual usant lo pseudónim d' «Aygua freda» colaborava sovint en lo nostre periódich.

Després de donar lo pésam á la familia del finat, hem de repetir un cop més que la mort dels joves es una aberració de la Naturalesa.

¡Quantas desilusions representa la mort dels qu' han entrat tot just en lo camp florit de la vida!

* * * * *

A cal óptich

—Bon dia tinga.

—Deu lo quart. ¿Qué volía?

—Voldría unas ulleras que fossin bonas y que no 's trenquessin.

—¿Suposo? que las vol pels ulls de la cara?

—No pe 'l pont del meu poble

—Home.... no 's sulfuri; es una pregunta que tenim per costúm.

—Oh vostés se pensan que 'ls que som de fora no enteném las indirectas.

—¡Cá, home, cá! Res d' aixó...Miri aquí té unas ulleras capassas de tornar la vista á un cego.

—Veyám... fassi 'l favor de deixármelas posar... Me sembla que hi veig mes de lluny que de prop.

—¡Ah, donchs vosté es miope!

—No senyor, que soch lloretench.

—No m' entén. Ja veurá, are n' hi trauré unas d' espe-

cial per la seva vista... Tingui, ab aquestas hi podrá llejir tan natural com un jove de vint anys.

—¡A veure!... Veig lletras, ratllas y punts: pero no acabo d' entendreho.

—Donchs miri, aquestas que jo porto son iguals, y hi llegeixo perfectament.

—¡Per que vosté deu saber de lletra!

—Ara si que m' ha agafát. Pero aném á un altra proba. ¿Veü aquesta pesseta: veritat que sembla de dugas?

—¡Si! ¡La veig més grossa que las otras!

—(¡Babau, está clar com qu' es de dos)

—¿Y ascolti, aquets vidres no 's trencan may, y sempre tenen lo mateix augment?

—Miri si son forts., que de la mateixa classe 'n fan claraboyas, y tenen una potencia tal, que vosté qu' es pagés hasta hi veurá creixe 'ls sembráts.

—Bueno, pero diguim l' ultim preu,

—L' ultim, l' ultim per vosté son vuit pessetas.

—¡No m' enganyí! y miri si se 'm trencan no n' hi compraré may més cap.

—Al contrari, vol dir si no se li trencan que no me 'n compraré més?

—Já m' enten, vosté. Tingui. Tot lo que 'm demana.

—Ascoltí... miri que no 'm dona més que quatre pessetas?

—¡Ara vegi! M' havia fixát qu' eran quatre pessas de dos pessetas?

—Y jo sinó per 'l pálp no me 'n haguera adonát.

¡Son tan bonas aquestas ulleras!!

J. MONTSENY

ENGRUNAS

Véuret tan sols voldría
un instant, un no més; á Déu li prego
que tal ditxa 'm condoni sols un dia:
Més no temis que 't vegi, no María;
per desgracia... soch cego.

Dels angelets del cel un vá fugirne:
tenia jo un parany
y allí vaig agafarlo y allí el guardo
y allí el tinch ja fá un any.

Cantava molt y molt, més ja no canta:
li preguntí el *perqué*, y digué ab anhel:
—«No cantan pas els ángels á la terra,
«Bon goig cantin al cel.

La meva santa mare 'm deya sempre
essent jo encar molt xich:
—Fesne *versets*, fill méu, si fesne versos
més feslos ben bonichs.

La pobre vá morí y encar *versejo*,
y *canto* si nó ab *art* ab tal anhel,
que 'm repeteix la mare cada dia
—Já 't sento desde el cel.

MARCELINO SANTIGOSA

LITOGRAFIA BARCELONESA

SANT RAMÓN, 6. - BARCELONA

Diálech conyugal

— Adeu; me 'n vaig una mica á jugar al xapó.
— ¿Al Japó? Donchs jo m' en aniré á jugar á
Russia (ap.) ab l' Arturo.